

ԻՐԱԳՈՐԾԵԼԻ ԵՒ ԻՐԱԿԱՆԱՑՆԵԼԻ ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ՔԱՅԼԵՐՈՒ ՀԵՏՔԵՐՈՎ

Posted on March 15, 2016 by Keghart

Մամուլի Հաղորդագրություն

Category: [Opinions](#)

Պարոյր 3. Աղպաշեան, Պէյրուբ, 23 Մարտ 2016

Որեւէ կազմակերպութիւն, ի՛նչ բնոյթի, գունաւորումի, պատկանելիութեան, արեւելումի կամ ուղղուածութեան ըլլայ, չի կրնար սոսկական ու պարագայական, կրաւորական ու պահպանողական դերակատարութեան մէջ գտնուիլ կամ իր գոյութիւնը պահպանել եւ կամ իր գործունեութիւնը արդարացնել :

Խօսքը կը վերաբերի ազգային բոլոր ձեւի ու կարգի կառոյցներուն, որոնք հայ ժողովուրդին (իմա՝ սփիւռքահայութեան) ծառայելու նուիրականութեան մէջ կը գտնուին եւ այդ մղումով կը գործեն :

Պարոյր 3. Աղպաշեան, Պէյրուբ, 23 Մարտ 2016

Որեւէ կազմակերպութիւն, ի՛նչ բնոյթի, գունաւորումի, պատկանելիութեան, արեւելումի կամ ուղղուածութեան ըլլայ, չի կրնար սոսկական ու պարագայական, կրաւորական ու պահպանողական դերակատարութեան մէջ գտնուիլ կամ իր գոյութիւնը պահպանել եւ կամ իր գործունեութիւնը արդարացնել :

Խօսքը կը վերաբերի ազգային բոլոր ձեւի ու կարգի կառոյցներուն, որոնք հայ ժողովուրդին (իմա՝ սփիւռքահայութեան) ծառայելու նուիրականութեան մէջ կը գտնուին եւ այդ մղումով կը գործեն :

Կը շեշտենք այս հրամայականութեան վրայ, որովհետեւ, վերջին տարիներուն, ազգային կառոյցներու գործունեութեանց մէջ, սկսած է նշմարուիլ որոշ նահանջատիրութիւն, նոյնիսկ պարտողականութիւն, կենսունակութեան թուլացում, մակընթացութեան յամեցում :

Պետք է ըլլալ անաչառ եւ առարկայական ընդունելու այս տխուր իրավիճակին զգալիութիւնն ու շօշափելիութիւնը, ի տես հոն նկատուող տատանումներուն ու խարխափումներուն :

Բնական է, մեր ակնարկութիւնը երբեք չերթար *բոլոր* ազգային կառոյցներուն, բայց, ասիկա չի նշանակեր, թէ չկայ մեր մատնանշած մտահոգութիւնը... քիչ մը բոլորին մօտ, քիչ մը ամեն գաղութի մէջ :

Սփիւռքը, *անյետաձգելիօրէ՛ն*, կարիքն ունի վերանորոգուելու, վերարժեւորուելու, վերակենդանանալու ու վերալիցքաւորուելու :

Իսկ ասոնք ինչպե՞ս կրնան դրսեւորուիլ եւ իրականանալ, երբ՝ լճացումի, տեղքայլումի, նահանջումի եւ յամեցումի գործօնները կրնան արգելակել եւ սանձել անոր ուժականութիւնը, առողջականութիւնը եւ արդիւնաւետութիւնը :

Պարզ չե՞ որ՝ պետք է ազգային մեր կառոյցներուն տրուի նոր աւիւն, աւիշ եւ շունչ, առանց ուրանալու անցեալէն աւանդուածը կամ կտակուածը :

Այո՛, Սփիւռքը, *անհրաժեշտօրէն*, կարիքն ունի մասնագիտական մարդուժի, ճարտարագիտական մտուժի եւ արհեստավարժական խելուժի, յարմարուելու, համակերպուելու ու քայլ պահելու այն իրադարձութիւններուն ու զարգացումներուն հետ, որոնք կը պահանջեն համապատասխան կեցուածք ու դրուածք :

Սակայն, այդ բոլորը ինչպէ՞ս ձեռք կը ձգուին, կ'իրականանան կամ կը ձեւաւորուին, երբ ՈՐՈՇ հորիզոնականներու վրայ կը նշմարուին քարացած ու կաղապարուած ուղեղներ, ժամանակավրէպ գործունեութիւններու բիծեր կ'արձանագրուին, առողջացումի եւ երիտասարդացումի գործօնները կը մնան խօսքային սահմաններու, թղթային պարունակներու եւ օդային կարգախօսներու մէջ :

Ասկէ՛ եական պահանջք ու հրամայական առաջադրանք կը դառնան դուրս գալը այդ անջրպետներէն, *ինքնավերանորոգուելու, ինքնարժեւորուելու եւ ինքնաբացայայտուելու* գնով լծուելու այնպիսի ազդու ներգործութիւններու, ընտրելու այնպիսի հատու միջոցներ, կազմակերպուելու այնպիսի *հօօր* գործօններով, որոնք ոչ միայն հայու գոյութեանականութիւնը ապահովող ազդակներ կրնան դառնալ, այլեւ՝ վերապրումը երաշխաւորող ամրակուռ լծակներ :

Համոզուած պէտք է ըլլալ, որ՝ ի դեմս բիւրաւոր մարտագրաւներուն, հայ ժողովուրդը *ստիպուած* ու *պարտաւորուած* է գործելու ու շարժելու այն սկզբունքներով ու հեռանկարներով :

Թէեւ մեր այս մատնանշումներն ու խորհրդածութիւնները բազմաթիւ անգամներ արժարձուած ու քննարկուած, վերլուծուած ու մեկնաբանուած հարցեր հանդիսացած են, սակայն, այս մէկը մեզ դարձեալ մղեց անդրադառնալու անոնց, այս անգամ՝ վերջերս հրապարակուած [«Մամլոյ Հաղորդագրութիւն»](#)ի մը առիթով, որ կը պատկանի Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան :

Անմիջապէս մեր ուշադրութիւնը գրաւեց հաղորդագրութեան ենթախորագիրը.

«Անցնող հարիւր տարիներուն Միութիւնը սատար հանդիսացած ըլլալով հայ ժողովուրդի Ցեղասպանութենէն վերապրումի եւ վերականգնումի ճիգին, ԱՅԺՄ ԻՐ ՀԱՅԵԱՑԵԸ ԿԸ ՍԵԻՇՈՒ ԳՈՅԱԴԱՀՂԱՆՈՒՄԷՆ ԱՆԴԻՆ՝ ՅԱՌԱՋԸՆԹԱՑԻ ԵՒ ԲԱՐԳԱԲԱՃՄԱՆ ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ»:

Գիտակցաբար, գլխազարային ընդգծումի ենթարկեցինք վերջին բաժինը, որովհետեւ հոն ուրուագծուած է *ՀԲԸ Միութեան տեսադաշտային ու գործադաշտային ամբողջ էութիւնը*, նոր ժամանակներու մատուցումով, բայց, նոյնքան եւ աւելի, իր ապագայական անշեղիչ ուղղութիւններով :

Վեց հիմնական կէտերով, դէպի 21րդ դարու ընդմէջէն ընթացող ՀԲԸ Միութիւնը, հայ ազգին կայուն ապագայի հիմերը կը հետամտի իրականացած տեսնել ծրագրային հանգրուաններով, միացեալ ու միաձոյլ ՄԷԿ փաթեթի ձեւաւորումով ու հիմնաւորումով :

Կասկած չկայ, որ այդ վեց կէտերը, իրենց համազգային ու համահայկական բնոյթներով, բովանդակութիւններով ու խորացումներով, ՀԲԸ Միութեան պիտի տան բարենշային նոր որակ ու չափանշային նոր մակարդակ, որ պայմանաւորուած պէտք է ըլլայ անոր հիմնադրութեան եւ հիմնադիրներու օրինակելի աւանդին վրայ, նաեւ՝ այն ներդրումներուն ու նախաձեռնութիւններուն,

որոնք Միութեան տուին ապրելու եւ վերապրեցնելու նպատակասլացութիւն մը :

Ամբողջովին բաժնելով հիմնակետերուն տրամադրութիւնները եւ զանոնք իրականացնելու հնարաւորութիւններն ու պարտաւորութիւնները, սփիւռքեան թէ հայրենական բեւեռներու վրայ, որոնց քննարկումը եւս արժանի են լուրջ ու համապարփակ արժեւորումի, շեշտադրելի եւ անդրադառնալի նկատեցինք Սփիւռքին հետ առընչուած բաժինը :

Ինչո՞ւ այս մէկը. պարզապէս անոր համար, որ Սփիւռք պահած ու սնուցած, Սփիւռքին ծառայած ու նուիրուած, Սփիւռքէն ծնած ու հասունցած, Սփիւռքով խմորուած ու թրծուած ՀԲԸ Միութիւնը այս հաւատամքով ու դաւանանքով, ոգիով ու կոչումով դարձաւ դրօշակակիրն ու ջահակիրը իր ժողովուրդին :

Այսօրուան Սփիւռքը շահ տ բան կը պարտի այն Միութեան, որ պահեց ու զօրացուց զայն, խնամեց ու կրթեց, կառուցեց ու շէնցուց, զօրակցեցաւ ու լիցքաւորեց, զայն կանգուն ու կենսունակ դարձնելու «պետականացած» նախանձախնդրութեամբ :

Սակայն, ժամանակները փոխուելով, պայմանները յեղաշրջուելով, պահանջքները կուտակուելով ու, մանաւանդ, մարտահրաւերները սրուելով, Միութիւնը՝ աւանդականին վրայ ուզեց կառուցանել արդիականը, պատմականին վրայ՝ նորարարականը, հայապահպանականին վրայ՝ վերակազմակերպչականը, սակայն, միշտ հետեւելով հիմնադիրներու եւ անոնց հետեւորդներու ուղեգիծին եւ անսալով անոնց վերանորոգելի կանչին :

Իսկական վերագարթօնքային ուղի մը, «նոր կողմնորոշումով (որովհետեւ) ՀԲԸՄը կը վերականգնէ շօրդ դարու սեմին իր հիմնադիրներու սկզբնական ռազմավարութիւնը եւ տեսլականը, որ պարտադրաբար փոփոխութեան ենթարկուած էր Յեղասպանութեան պատճառով», կը հաստատէ «Մամլոյ հաղորդագրութիւն»ը :

Ասկէ՝ «Միութիւնը ինքնավստահութեամբ առաջ կ'ընթանայ (կամ կ'ուզէ ընթանալ՝ Պ.Ա.) շօրդ դարու յատուկ մարտահրաւերներուն դէմ, որպէսզի ապահովէ հայ ազգին համար կայուն ապագայի մը հիմերը» կը շարունակէ հաղորդագրութիւնը :

Երկու պարագաներուն ալ՝ ճիշդ բնորոշում եւ անշեղ կողմնորոշում, պարզապէս անոր համար, որ իր արմատներուն վերակառուցելու եւ մարտահրաւերները դիմագրաւելու վճռակամութեամբ, Միութեան ղեկավարութիւնը, միանշանակ, գործելու եւ արդիւնաւորելու, կազմակերպելու եւ առաջնորդելու, յանձնառութեան տակ դրած է ինքզինք :

Բնական պէտք է նկատել այս ընտրանքը, երբ աշխարհը՝ իր աշխարհակալումի ու համաշխարհայնացումի թաւալքով, ոչ միայն ակերներ կը գործէ ու կը պատճառէ, այլ՝ կը խեղաթիւրէ, կ'աղաւաղէ ու կը բռնաբարէ նուիրականութիւններ, աւանդութիւններ ու սրբութիւններ :

Նման «ներխուժում»ներու պարագային, կարելի՞ է ձեռնածալ նստիլ, անտարբեր մնալ կամ կրաւորական դառնալ, երբ անոնք կրնան մթագնել ու խաւարել ամէն ինչ որ մարդկութեան բարօրութեան ու բարեկեցիկութեան ծառայութեան մէջ կը գտնուին :

Որոշապէս՝ ոչ :

Այդ սկզբունքով ու մեկնարկով ալ, ՀԲԸ Միութիւնը հրապարակ կու գայ *իրականացնելի* ծրագրային յայտագիրով մը, ուր վեց հիմնակետերու մէջ խտացուցած է իր գործընթացին ուղին, սակայն, բոլորը մէկ *ամբողջութեան* մը մէջ ներկայացնելով, նկատի ունենալով անոնց անքակտելիութիւնն ու անխզելիութիւնը, յատկապէս Սփիւռք-Հայաստան առանցքներէն ներս :

Ի հարկէ, իւրաքանչիւր կետ ունի իր կարեւորութիւնն ու առաջնահերթութիւնը, առաջադրութիւնն ու հրատապութիւնը, ինչպէս՝ ազգային առաքելութեան ծիրի հիմնաւորում եւ տարածում, արհեստավարժական կառոյցներու հզօրացում, ներդրումներու ու հիմնադրամներու ապահովում, կամաւորներու ու համակիրներու ցանցի վերաշխուժացում, համագործակցութեան ու համադրութեան առանցքներու ամրապնդում :

Այս առիթով, դարձեալ կը կրկնենք, խիստ ուշագրան ու խորհրդածելին, առաջին կէտն է, ուր արձանագրուած է.

«*Վերաշխուժացնել* հայկական Սփիւռքը՝ անոր մէջ հրահրելով հայ ազգը *վերակազմելու* ձգտումը» :

Չոյգ ընդգծումները մերն են, որովհետեւ ասոնք սկսած են թուլնալ կամ խամրիլ, հոգ չէ թէ ճիգեր կային զանոնք կենսունակ պահելու, սակայն, ոչ բաւարար արդիւնաւետութեամբ :

Պէտք է ընդունիլ, նաեւ հաստատել, որ հայկական Սփիւռքը, այս կամ այն ձեւով, այս կամ այն մակարդակի վրայ, արձանագրեց տատանումներ ու խարխափումներ, աւելի ճիշդ՝ հազիւ թէ կրցաւ ինքզինք վերանորոգել եւ վերակազմակերպել, անհրաժեշտ սլացքներով եւ յղացքներով :

Բարեգործականը, հայաստանեան թէ սփիւռքեան մակարդակներու վրայ, հակառակ իր ունեցած գործօն դերակատարութիւններուն եւ ազդու մասնակցութիւններուն, կը գիտակցեր, որ՝ Սփիւռքը պէտք ունի վերանորոգ շիճուկի ու վերընթաց շարժի, որուն համար պէտք էր զօրակոչի ենթարկել համակողմանի այն բոլոր թեւերը, որոնք կրնան Սփիւռքի աշխուժութիւնն ու կազմակերպուածութիւնը *շօշափելի* եւ *արդիւնաւորելի* իրականութեան վերածել :

Այս կէտերը շեշտելի եւ ընդգծելի են, միանգամայն, որովհետեւ, իրօք, հայկական Սփիւռքը՝ ի դեմս բազում ու խայտաբղետ իր դժուարութիւններուն ու մարտակոչերուն, չի կրնար սովորամոլական, անցեալական կամ պարագայական գործելածեւի սահմաններուն մէջ մնալ, որ, արդէն, վաղու՛ց, սկսած էր իր տխուր ու մռայլ հետքերը ձգել սփիւռքահայութեան վրայ :

Արդեօք որեւէ կազմակերպութիւն, ի՞նչ ուղղուածութեան պատկանած ըլլայ (եւ է՛), իր ինքնարժեւորման վերաքննութիւնը կամ վերատեսութիւնը կատարա՞ծ է եւ ի՞նչ գործնական քայլերով :

Պատասխանը վարդագոյն ու գօտեպնդիչ ըլլալէ շատ հեռու է, իսկ ատոր համոզուելու համար, կարիքը կա՞յ բանգետ կամ բազմագետ ըլլալու, երբ չոր իրականութիւնը մեր առջեւն է :

ՀԲԸ Միութիւնը ա՛յս անբաղձալի ուղին է որ շրջանցած է, խորապէս գիտակցելով անոր անհրաժեշտութեան ու հաւատալով անոր փոփոխութեան, առաջին հերթին, *ախտորոշելով* անոնց

ուրուագծային կէտադրումը, ապա, զանոնք բառնալու հաւանականութիւնները, ի վերջոյ, *գործնամիտ, գործնաշէն* ու *գործնամետ* ազգային-քաղաքական *փլաթֆորմ* մը կազմելու :

Եթէ Սփիւռքը բարեկարգչական ու բարեփոխական սկզբունքներով չգործէ, հաւատալ պէտք է, կրնան սայթաքումներն ու գահավիժումները քայքայել հայ ժողովուրդի լինելութեան գրաւականները, Սփիւռքէն մինչեւ Հայաստան :

Բարեգործականը, ըստ իս, Սփիւռքը նման փշոտ ճակատագիրէ մը հեռու պահելու, այլապէս ալ՝ առողջականացումի մը մղելու համար, կը փորձէ կայուն ապագայի մը հիմերը որոնել, որուն համար անհրաժեշտ են նաեւ *յուսահորոյ* ցուցանիշեր ու *վստահեցնող* գործօններ, հայ ազգը վերակազմելու ձգտումով, ինչպէս կը յուշէ հաղորդագրութիւնը :

Յամենայն դէպս, Բարեգործականի շրջանակի թէ ոեւէ բանիմաց եւ իրատես հայորդիի համար, այս նախանձախնդրութիւնը ու պատրաստակամութիւնը, արժանի են ե՛լ լուրջ ուշադրութեան ե՛լ *իրաւ* քաջալերութեան, որովհետեւ ատոնք են որ կրնան եւ ի վիճակի են Սփիւռքը դուրս բերել իր մակընթացութենէն եւ ոլորապտոյտէն:

